

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiateollisuus (myöhemmin myös 'ET') kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi.

ET yhtyy muiden lausunnonantajien esittämiin yleisiin näkemyksiin, joiden mukaan esityksen laaja-alaisuuden ja osittaisen keskeneräisyyden vuoksi jatkovalmistelun tarvetta olisi mahdollisesti syytä harkita.

Erityisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Soveltamisalan osalta ET pitää ongelmallisena, että ehdotetun lain 2 §:n ja sitä koskevan liitteen (Ilmoittajansuojelulain soveltamisala 2 §:n 1 momentti) osalta lain teksti ja perustelut jättävät epäselväksi, kuuluuko lakiehdotuksen liitteessä mainittu kansallinen lainsäädäntö kokonaisuudessaan soveltamisalaan, ja onko sille perusteita. Esimerkkinä mainittakoon energia-alalle keskeinen sähkömarkkinalaki, joka on nostettu esiin ympäristönsuojelun kategoriassa.

Epäselväksi jää, sovellettaisiinko ehdotettua ilmoituksensuojelua koskevaa lakia kokonaisuudessaan sähkömarkkinalakiin, millä perusteella, ja koskisiko soveltamisala vain ympäristönsuojelun kategoriaa. Sähkömarkkinalaki toki sisältää kansallisesti voimaansaatettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/28/EY, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (EUVL L 140, 5.6.2009, s. 16), mutta myös runsaasti sääntelyä, jolla ei ole direktiivissä tämän kategorian kohdalla mainittuihin EU-säädöksiin liityntää. Toisaalta kyseisellä sääntelyllä on myös liityntä esimerkiksi NIS-direktiivin sääntelyyn, joka on direktiivissä mainittu Yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus -kategoriassa. Suomen kansalliset sähkömarkkinalaki sekä niin ikään myös maakaasumarkkinalaki (Sähkömarkkinalaki (588/2013) 29 a §, Maakaasumarkkinalaki (587/2017) 34 a §) sisältävät NIS-direktiivin

voimaansaattamiseen perustuvia velvoitteita, jotka nähdäksemme kuuluisivat ilmoituksensuojasääntelyn soveltamisalaan.

Lisäksi whistleblower-direktiivin johdanto-osan kappaleessa 14 on yksityiselämän suoja koskien mainittu henkilötietojen turvallisuuteen vaikuttavat poikkeamat ja turvallisuusvaatimukset, jotka koskevat useiden alojen, kuten energia-alan, keskeisiä palvelujen tarjoajia, sekä keskeisten digitaalisten palvelujen, kuten pilvipalvelujen, ja perushyödykkeiden, kuten veden, sähkön ja kaasun tarjoajia. Direktiivin johdanto-osan kappaleessa näitä em. säännöksiä koskevia väärinkäytöksiä ja niistä ilmoittamista on pidetty merkityksellisenä. Näitä edellä mainittuja ei kuitenkaan ole nostettu 2 §:ää koskevassa liitteessä kyseisessä kategoriassa energia-alan osalta esiin.

ET katsoo, että sääntely on edellä mainituin tavoin epä johdonmukaista ja jättää herättää jossain määrin huolestuttavan kuvan siitä, että soveltamisalaa koskevia ratkaisuja ei ole riittävän tarkoin valmisteltu. Soveltamisalan laajuus jää epäselväksi. Esityksestä jää valitettavasti epäselvä kuva myös sen osalta, mihin kategorioihin ja miltä osin kansalliset lait on ollut tarkoitus nostaa mukaan, ja miten ratkaisut on ollut tarkoitus rajata, jotta soveltamisala ei laajene direktiivin tarkoittamasta. ET pitää erityisen tärkeänä, että soveltamisalan osalta tehtävä ratkaisu harkitaan, perustellaan ja valmistellaan erityisen tarkasti.

ET haluaa korostaa tässä, että kansallista ilmoittamista koskevaa sääntelyä ei tulisi laajentaa direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Eryteisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

-

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Eryteisesti: liittykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

Eryteisesti: liittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

3 luku Sisäisiin ja ulkoiisiin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Eryteisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

-

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

-

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

Vaikutusten arviointi kokonaisuudessaan on osittain haastavaa tässä vaiheessa, johtuen soveltamisalaa koskevista epäselvyyksistä (viittaus ET:n kommentteihin 1 lukua koskien). Lisäksi lausuntoluonnoksen liitteenä olevista lausunnoista ilmenee, että sääntelyn vaikutusten arviointi on keskeneräinen ja tästä syystä osittain puutteellinen.

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

-

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

-

Kajander Iina
Energiateollisuus ry